

UČTE O PŘÍRODĚ
V PŘÍRODĚ

OCHUTNÁVKA Z LESA VE ŠKOLE

aktivity do přírody

www.lesveskole.cz

JAKÉ BARVY MÁ PODZIM?

Cíl: rozvoj kreativity, všímavosti, senzitivity, komunikačních schopností, poznávání prostředí

Čas: 10 – 15 minut

**Pomůcky: paletky z papíru (stačí kousek čtvrtky),
příp. pracovní list z metodiky Les všemi smysly**

Požádejte žáky, aby prozkoumali barvy, které mají na sobě. Jejich úkolem bude tyto barvy najít v lese (během cesty nebo na místě).

Můžete se jich zeptat: „Najdete všechny barvy, které máte na sobě? Jakou barvu najdete v lese nejjednodušší? A jakou barvu bude těžké najít?“

Pokud to přírodina dovolí, mohou si žáci odstín barvy rozmazat do speciálně vytvořené paletky z papíru (např. mají hnědé boty – tak si do paletky nabarví hlínou hnědou barvu, zelenou pomocí trávy, žlutou z nějakého květu atd.).

Je vhodné vybrat místo, kde mohou děti v malém množství trhat travu, květy, větvičky atd. (např. podél lesní cesty, na louce).

Můžete si vzájemně prohlédnout své paletky a popovídat si o tom, jak vám hledání šlo, jaké odstíny barev jste v lese našli, jaké naopak ne a zda jste objevili během hledání něco zajímavého.

Tuto aktivitu najdete ve výukovém plánu pro 1. třídu **Les všemi smysly.**

SEZNAM SE S PONOŽKOU!

**NÁŠ TIP: Zkuste si přírodninami pokreslit
nebo ozdobit i svého ponožkového maňáška
(jak se pracuje s ponožkovými průvodci,
najdete ve výukovém plánu Les všemi
smysly).**

Můžete si s dětmi zahrát i ponožkové divadlo.

LESNÍ PARFÉM

Cíl: procvičení jemné motoriky, rozvoj senzitivity, všímavosti, kreativity

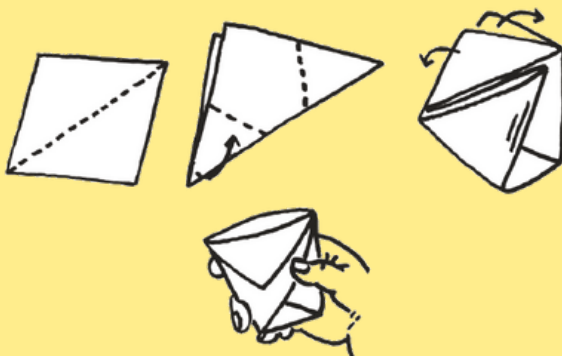
Čas: 10 – 15 minut

Pomůcky: papír, nůžky (nejsou ale třeba), přírodniny

Vyrobte si s dětmi jednoduchý papírový kelímek, do kterého budou „lovit“ rozličné vůně z lesa, zahrady či louky.

Návod na výrobu kelímku je na obrázku (podrobnější pracovní listy najdete ve výukovém plánu):

Ukažte dětem, jak pomocí různorodých přírodnin může v jejich papírovém kelímku vzniknout příjemný osobitý parfém. Nasbírejte např. květy, lístky, hlínu, drcenou kůru apod.

Pak si můžete vzájemně očichat své parfémy, hádat, co v nich je a popovídat o tom, kde všude jste je našli, jaká vůně byla nejsilnější, co vás překvapilo atd.

Kelímky si také mohou děti pomalovat barvami nebo zkusit barvit přírodninami (viz aktivita Jaké barvy má podzim?)

Tuto aktivitu najdete ve výukovém plánu pro 1. třídu Les všemi smysly.

NÁŠ TIP: Kelímek po použití hned nevyhazujte. Zkuste mu přidělat gumičku a vyrobit čepičku nebo batůžek pro plyšáka. Nebo cokoliv jiného. Pošlete nám své tipy.

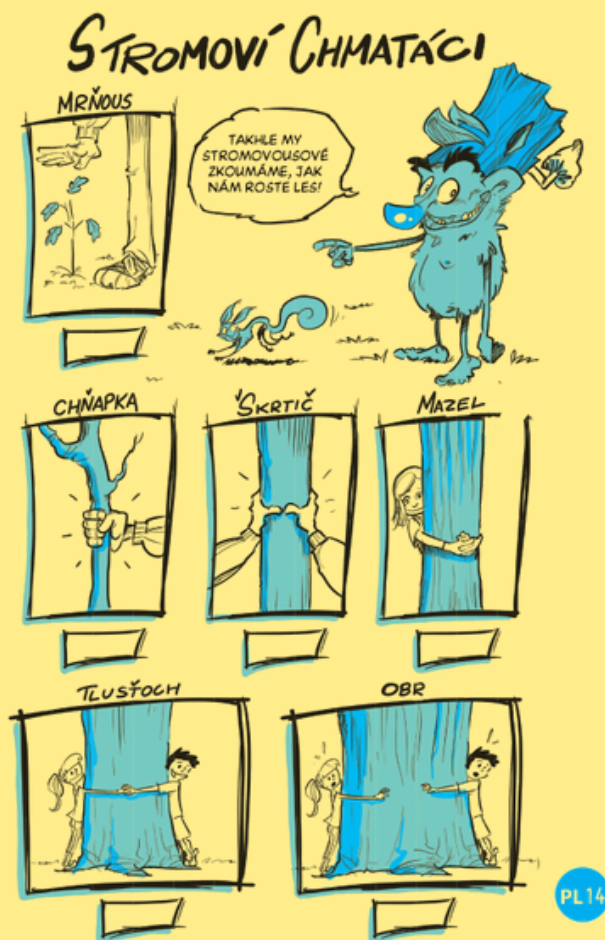
STROMOVÍ CHMATÁCI

Cíl: pozorování přírody, rozvoj všímavosti, prohloubení znalostí o biodiverzitě, rozvoj komunikačních dovedností, badatelství

Čas: cca 20 minut

Pomůcky: pracovní list z výukového plánu Lesní rovnováha (viz obrázek)

Stromoví chmatáci je speciální stromovou metodou (viz výukový plán pro 4. třídu Lesní rovnováha) k odhadování toho, jestli jsou v lese namíchané různé staré stromy od mladých po staré nebo je porost spíše stejnověký (jako třídy ve škole).

Jako pomůcka vám poslouží pracovní list (viz obrázek). Najdete tu Mazla, Tlustocha nebo třeba Obra.

Pro náš průzkum není nutné zjišťovat, kolik je kterému stromu let. Nás zajímá celkový stav porostu a jeho různorodost.

Ve vymezeném prostoru např. 50x50m proveďte průzkum a zjistěte, jak je na tom s rovnováhou váš les.

NÁŠ TIP: Proč také nezkusit změřit třeba školu, spolužáky nebo paní učitelku? Napište nám, kolik je potřeba žáků na změření celé školy. A dáte jí nějaký speciální název? 😊

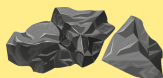

HMATOVÉ A ČICHACÍ HÁDANKY

Cíl: rozvoj všech smyslů a komunikačních dovedností, poznávání přírody

Čas: 15 minut

Pomůcky: neprůhledný sáček, přírodniny, příp. šátek na zavázání očí

V této aktivitě budeme les zkoumat pomocí čichu a dotyků.

Schovejte do dlaní např. trochu hlíny a nechte dětem přivonět a hádat, co jste z lesa do rukou schoval/a. Po několika nápadech ruku odkryjte. Znovu dejte ruce za záda a schovejte v nich např. šišku.

Požádejte děti, aby se k vám otočily zády a daly ruce za záda. Do rukou jim na malou chvilku vložte přírodninu (šišku), ať zkusí hmatem poznat, co to je.

LES VE ŠKOLE

Můžete i vzájemně ve dvojici zkoušet svůj čich a hmat. Je vhodné připomenout pravidlo, aby byla hra pro všechny příjemná (pro les i pro nás). Můžete také schovat do pytlíčku několik přírodnin a děti poznávají, co v pytlíčku je.

Na konec hry opět sdílejte, co jste prožili: Co bylo snadné a co těžké poznat? Co bylo příjemné na dotyk a co lákavé na přivonění? Připomněla vám některá vůně nějaký jiný zážitek?

Tuto aktivitu najdete ve výukovém plánu pro 1. třídu Les všemi smysly.

NAŠE TIPY:

Zkuste hmatové / čichové pexeso (hledejte dvojice stejných vůní).

Vložte do pytlíčku i to, co do lesa nepatří (např. obal od bonbónu, plastový "uchošťour", víčko z PET lahve apod.)

Využijte různé určovací klíče a hru rozvíjejte v poznávání druhů šišek, listů, jehličí apod.

QUEST - HLEDAČKA V BLÍZKÉM OKOLÍ NEBO NA ZAHRADĚ

**Cíl: poznávání okolního prostředí, rozvoj
všímavosti, spolupráce,
komunikačních dovedností**

Čas: podle typu a délky trasy

Pomůcky: vytištěná hledačka, tužka, svačina a pití

Chystáte se na výlet a přemýšlíte, co podniknout?
Pak zkuste quest neboli hledačku.

Questy vás provedou místem a upozorní na tamní
zajímavosti. Informace vám ale nenaservírují na
zlatém podnose, budete je muset vypátrat sami.
Pokud se vám to povede, můžete objevit i poklad.

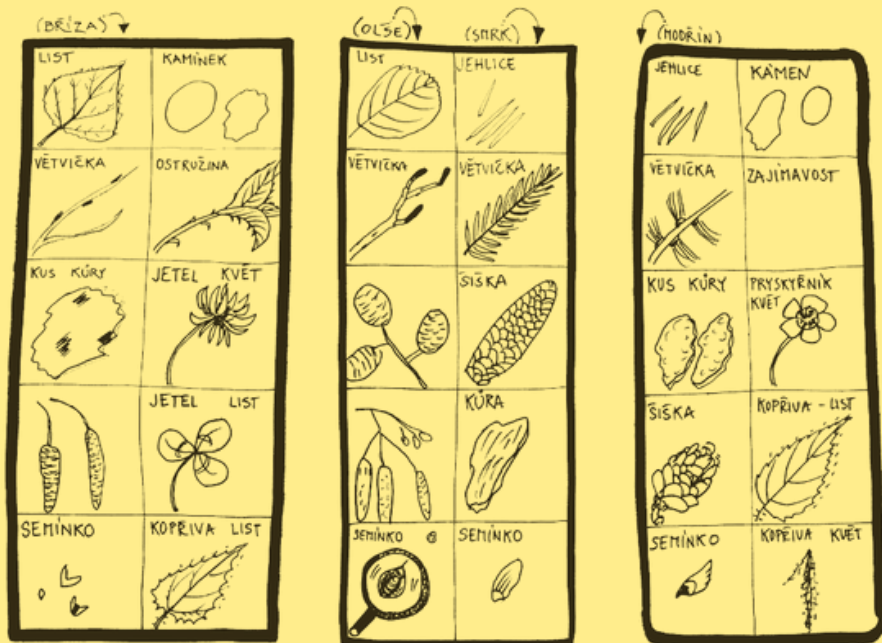
Více o questech se dozvíte v článku [At žije questing.](#)

LES VE ŠKOLE

Vyberte trasu, zvolte téma a místo, kde bude ukrytý poklad.

Poté vytvořte zastavení a k nim nápovědy a hádanky. Díky tomu objevíte nečekaná, zajímavá a divoká místa ve svém okolí.

Více o hledačce nebo také hře „NAJDI“ získáte ve výukovém plánu pro 7. třídu **Škola mezi zelenými ostrovy.**

ODLÉVÁME STOPY ZVÍŘAT

Zima je obdobím, které je vhodné pro pozorování života v přírodě. Ne vždy budete mít to štěstí a zvěř zahlédnete. O její přítomnosti se však můžete přesvědčit z nejrůznějších stop, ať už jsou to otisky tlapek nebo nejrůznější příbytky, zbytky kořisti, trus či vývržky.

Nejčastějším pobytovým znamením bývají otisky tlapek či kopýtek.

Chcete-li si takovou stopu odnést, můžete si ji odlít ze sádry.

CÍL: Objevovat, sledovat i napodobovat stopy zvířat. Napodobování nás nutí pozorněji sledovat stopy i pohyb zvířat.

ČAS: 20 - 30 minut + 20 minut ve třídě

Pomůcky: sádra, nádoba na míchání, voda, lžíce (klacík) na míchání, karton, drátek, provázek, nůž, vazelína, určovací klíč se stopami

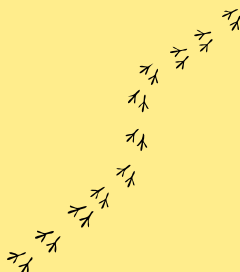

Připravte si cca 5 cm široký proužek kartonu. Stočte ho do ruličky a převažte provázkem, aby se nerozvinul. Zatlačte ho do sněhu kolem stopy, aby byl 2-3 cm venku a vytvořil tak formu na odlití.

Potom si v misce rozmíchejte vodu se sádrou. Vody použijte málo a postupně přisypávejte sádrou a míchejte.

Můžete do ní přidat také trochu sněhu, aby snížila teplotu a sníh pod sádrou neroztál.

Když má směs správnou hustotu, nalijte ji opatrně na stopu tak, aby zaplnila formu až po povrch.

Sádro nechte tuhnout min. 15 minut.

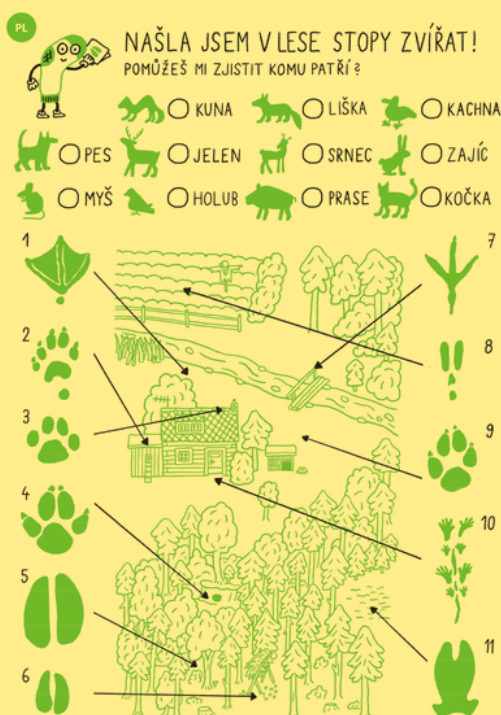
Když je odlitek tvrdý, vyjměte ho opatrně ven a očistěte.

Stopa je teď obrácená, ale to nevadí, protože si ji po příchodu do třídy můžete znovu vtisknout do sádry, aby vypadala jako ta, kterou jste našli. Odlitek poté přetřete tenkou vrstvou vazelíny a položte ho na rovnou plochu. Obklopte ho proužkem kartonu, namíchejte si sádro a vylijte ji do formy.

Pokud chcete odlitek pověsit na zeď, vložte do sádry kousek drátku. Odlitek nechte 2 hodiny tuhnout.

Poté opatrně odstraňte formu, oddělte obě půlky a otřete z nich vazelínu. Povrch oškrabejte nožem tak, aby byl hladký.

Je-li odlitek úplně suchý, můžete vnitřek stopy vybarvit černou barvou a popsat názvem živočicha.

NÁŠ TIP: Aktivitu můžete obohatit o doplňující otázky jako např.:

Víte, jak se liší stopa psa a kočky?

Víte, jak se pozná stopa srnce od divočáka?

Víte, co znamená úzká rýha mezi stopami myšice lesní?

**Nebo použijte pracovní list z výukového plánu
Les všemi smysly a zjistěte, komu patří stopy.**

Tuto aktivitu najdete v naší starší publikaci Zima v lese (na vyžádání) a Les všemi smysly.

NÁŠ TIP: Není sníh? Nevadí, krásně stopovat i tvořit stopy lze v hlíně, kolem kaluží.

Jen si raději přibalte vodu na omytí rukou od bahenního tvoření.

VYROBTE SI SEMENNou BOMBU

Cíl: ozelenění ploch, kde nic neroste, zvýšení biodiverzity, děti mohou ovlivnit podobu okolního prostředí, rozvoj spolupráce, fyzické obratnosti při házení

Čas: podle počtu bomb

Pomůcky: kompost, jíl, voda, semínka různých odolných druhů (např. kopr, mák, slunečnice, měsíček apod.)

Semenné bomby se údajně začaly používat v 70. letech v New Yorku, kdy se tam bombardovaly semínky zašlé části města. Dnes se využívá semínkových bomb i v Africe. Dobře připravená bomba může růst téměř na jakémkoliv místě.

Stačí si připravit trochu kompostu, jílů (nebo lepivější hlíny), trocha vody a semínka libovolných odolných rostlin. Vše společně smícháme (největší díl je hlíny) a vytváříte pěkné malé kuličky (3 – 5 cm veliké). Nechte den vyschnout.

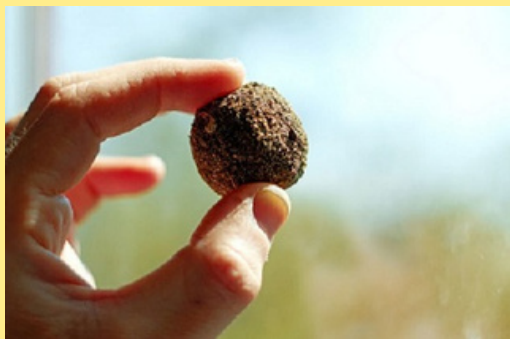
Inspirace k rozvoji nové městské divočiny

Bomby, nejlépe před deštěm či v dešti, vyrazte „zasadit“. Toto sázení vás bude bavit. Na vhodných místech se prostě bomby „odstřelují“ – vyhazují.

Pokud se trefíte na vhodné místo a máte štěstí, vyrostou do několika týdnů, a rozšíříte tak zelené plochy v opuštěných částech města, nebo zvýšíte biodiverzitu na vaší zahradě. Pošlete nám fotky, jak se vám to povedlo!

Tento nápad najdete ve výukovém plánu pro 7. třídu Škola mezi zelenými ostrovy.

KVĚTINOVÝ NÁRAMEK

Cíl: rozvoj kreativity, všímavosti, spolupráce, komunikačních dovedností

Čas: 10 – 15 minut

Pomůcky: pevná lepenka, nůžky, přírodniny

Velmi oblíbenou aktivitou u dětí i dospělých je výroba květinového náramku. Můžete si na své ruce vytvořit originální umělecké dílo podle svých představ, které bude krásně vypadat, a třeba i vonět a chutnat.

Odstříhnete kousek lepenky tak, aby lepicí strana byla ven a přilepte si ji na zápěstí. Nejlépe je si pomáhat ve dvojici. Jakmile máte základ náramku připravený, můžete se začít rozhlížet, co kde v přírodě na svůj náramek nalepíte. Mohou to být květiny, listy, kůra, hlína, různá semínka a někdy drží i šípky.

Povídejte si společně o tom, co jste v přírodě objevili, co na náramku drží a co ne.

NÁŠ TIP: Každý může svůj náramek nějakým kreativním způsobem představit ostatním a dát mu i nějaký zajímavý název. Fantazii se meze nekladou.

OTVÍRÁNÍ STUDÁNEK

Objevte studánku a postarejte se o ni

Cíl: obnova přirozeného zdroje vody v přírodě, ochrana přírody, navazování kontaktu s přírodou, možnost ovlivnit, co se v přírodě děje

Čas: tato aktivita může zabrat i celý den

Pomůcky: mapa, informace z dostupných zdrojů, tužka, papír, fotoaparát, sklenice (např. od marmelády), příp. náradí na čištění studánky, můžete využít pracovní listy z výukového plánu Tajemství vody v lese.

Vypátrejte ve svém okolí studánku či potůček, o který byste se chtěli starat, a který byste chtěli navštěvovat.

Pomocníkem vám může být podrobná mapa, kde se obvykle studánky a prameny vyznačují, nebo se zkuste zeptat místních starších obyvatel či pana lesníka.

Zjistěte o studánce co nejvíce dostupných informací – jak se pramen jmenuje (v případě, že je bezejmenný, můžete jej pojmenovat sami), kdo je majitelem pozemku, jestli se již o studánku někdo stará, kde pramení, jestli se k ní vztahuje nějaká pověst, jestli je známa kvalita vody apod.

Studánku můžete navštívit a pokusit se co nejlépe popsat její stav (nakreslit plánek cesty, popsat jak vypadá, co kolem ní roste, vyfotit ji).

Proved'te základní zkoušku vody. Naberte ji do sklenice a podívejte se, jestli je voda čistá nebo zakalená, jestli v ní něco plave – co to je?, jakou má barvu. Potom si k vodě čichněte, jestli neucítíte nějaký zápach.

Pokud studánku neznáte, vodu nepijte!

Rozhodněte se, jestli tato studánka potřebuje vaši pomoc. Zamyslete se nad tím, co by se dalo zlepšit, a jak byste mohli o studánku pečovat (usnadnit přístup k vodě, postavit nad pramen stříšku, zajistit rozbor vody apod.).

O tom, co jste dokázali, můžete napsat krátký článek (na nástěnce školy, do školního časopisu, na webové stránky školy atd.). Nezapomeňte na fotografie!

Tuto aktivitu najdete ve výukovém plánu pro 3. třídu Tajemství vody v lese.

NÁŠ TIP: Staňte se patronem studánky!
Zkuste využít i Národní registr pramenů a studánek, kde je mapa studánek a možnosti patronátu.

Chcete připravené výukové materiály do přírody pro každý ročník a na celý rok?

Tyto plány vám ušetří čas s přípravou.

Zapojte se se svou třídou nebo celou školou do programu Les ve škole.

CHCI ZAPOJIT SVOU **TŘÍDU**

